O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV. №

Ушбу сонда:
МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРНИНГ АМАЛДАГИ НАМОЁНИ 3
ИСТИҚЛОЛ МЕНИНГ ТАҚДИРИМДА 4
“АДОЛАТ”НИНГ ҲИССАСИ
XXI АСР НАФАСИ

MEZON:

1-МОДДА. *Ўзбекистон — суверен демократик республика. Давлатнинг “Ўзбекистон Республикаси” ва “Ўзбекистон” деган номлари бир маънони англатади.*

2-МОДДА. *Давлат халқ иродасини ифода этиб, унинг манфаатларига хизмат қилади. Давлат органлари ва мансабдор шахслар жамият ва фуқаролар олдида масъулдирлар.*

3-МОДДА. *Ўзбекистон Республикаси ўзининг миллий-давлат ва маъмурий-ҳудудий тузилишини, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг тизимини белгилайди, ички ва ташқи сиёсатини амалга оширади.*

Ўзбекистоннинг давлат чегараси ва ҳудуди дахлсиз ва бўлинмасдир.

4-МОДДА. *Ўзбекистон Республикасининг давлат тили ўзбек тилидир.*

Ўзбекистон Республикаси ўз ҳудудида истиқомат қилувчи барча миллат ва элатларнинг тиллари, урф-одатлари ва анъаналари ҳурмат қилинишини таъминлайди, уларнинг ривожланиши учун шароит яратади.

5-МОДДА. *Ўзбекистон Республикаси қонун билан тасдиқланадиган ўз давлат рамзлари — байроғи, герби ва мадҳиясига эга.*

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ КОНСТИТУЦИЯСИ

Адолат ҳар ишда ҳамроҳимиз ва дастуримиз бўлсин!

ИНСОН ва ҚОНУН

№ 32 (438)
2005 йил
30 август
сешанба

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ҲУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

Сотувда эркин нархда

ИСТИҚЛОЛ — ЭНГ БУЮК НЕЪМАТ

Ҳар бир онгли инсон учун ўз она Ватанини озод кўриш, эркин меҳнат қучоғида яшаш ва меҳнат қилиш чинакам бахт ҳисобланади. Чунки инсоннинг озодлиги, хоҳиш-иродаси ўз қўлида бўлсагина, у тақдирини ўзи белгилайди, тарихи, бугуни ва келажагига эгалик қилади. Зотан, истиқлол бизга ўзлигимизни англаш, аждодлар удумини тиклаш, шонли тарихимизни ўрганиш, дунё халқлари қаторида бошимизни мағрур кўтариб юрган ҳолда буюк келажагимизни барпо этиш имконини берди.

Шу ўринда давлатимиз раҳбари Ислом Каримовнинг қуйидаги сўзларини яна бир бор таъкидлаш жоиз: **“Бизни танлаган йўлимиздан ҳеч ким ҳеч қачон қайтара олмайди, зотан, ватанга бўлган меҳр-муҳаббат ҳар қандай муаммони ечишга, ҳар қандай ёвуз кучни енгишга қодирдир. Энди ортга йўл йўқ. Ўзбекистон истиқболини собитқадамлик билан барпо этмоғимиз зарур. Бу йўлда иккиланмоқ, манфаатпарастликнинг майда-чуйда ташвишларига ўралашмоқ — Ватанга, халққа, келажак авлодга хиёнат бўлади.**

Истиқболдаги Ўзбекистон — Ватан озодлиги насиб этмаган боболаримизга улуғвор ҳайкал бўлажак! Ўзбекистоннинг шуҳратига шуҳрат қўшувчи фарзандларимизга муқаддас бешик бўлажак”.

Мана шундай азму қарор билан мустақил давлатимизни барпо этишга киришилганига айни кунларда ўн тўрт йил тўлади. Улуғ байрам — истиқлол кунини нишонламоқ эса халқимизнинг муқаддас айёмига, қутлуғ анъанасига айланди. Бу кунни шарафламоқ, унинг қадрини юксак тутмоқ ҳар бир ватандошнинг шарафли бурчи. Ёруғ дунёга келмоқ ҳар биримиз учун қанчалик ноёб неъмат бўлса, ватанда муносиб яшамоқ, меҳнат қилмоқ, яратмоқ ва ортимиздан келаётган авлодларимиз ишонч билан эргашишига лойиқ из қолдирмоқ барчамиз учун бурч эканини теран тушуниб етмоғимиз лозим. Бунга эса бизни истиқлол бурчли этади. Зотан, истиқлолни тушуниб етмоқ, уни кўз қорачиғидек асрашга ўрганмоқ, ўзликни англаш ва келажакни ёрқин тасаввур этмоқ буюк сабоқдир. Бу дарсни бизга айни кунларда ўн тўрт йилликни улкан шодиёналар билан нишонлашга киришган буюк неъмат — Истиқлол беради.

Ҳаммамизга Истиқлол байрамимиз муборак бўлсин!

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 14 йиллиги муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, Мудофаа ва Фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида

Мамлакатимизнинг мудофаа қудратини янада юксалтириш, сарҳадларимиз дахлсизлигини ва миллий хавфсизликни таъминлаш, ёшларни миллий истиқлол ғояси ва она-Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш ишига қўшаётган катта ҳиссаси, ижтимоий-сиёсий ҳаётдаги фаол иштироки учун қуйидагиларга фахрий унвонлар берилсин:

“Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган алоқа ходими”

Бандин Анатолий Федорович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Кўчқоров Тоҳир Анварович — Тошкент ахборот технологиялари университети махсус факультети бошлиғининг ўқув ишлари бўйича ўринбосари

“Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган ёшлар мураббийи”

Назаров Икром Усмонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Тошкент олий умумқўшин қўмондонлик билим юртининг жисмоний тайёргарлик ва спорт кафедраси ўқитувчиси

“Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист”

Тошматов Валижон — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Бош бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари

Мамлакатимиз Қуролли Кучлари тизимида ислоҳотларни амалга оширишда фаол қатнашаётгани, халқимизнинг осойишталигини муҳофаза этиш ҳамда хизмат бурчини бажариш чоғида мардлик ва фидойилик намунасини кўрсатгани, миллий манфаатларимизни ҳимоя қилишдаги жасорати, юртимизда тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш борасидаги катта хизматлари учун қуйидагилар мукофотлансин:

“Фидокорона хизматлари учун” ордени билан

Мамо Владимир Адольфович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги корпус командирининг ўринбосари

Наумов Виктор Владимирович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

I даражали “Шон—шараф” ордени билан

Чиналиев Зокирали Ниёзқулович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг отряд командири

II даражали “Шон—шараф” ордени билан

Абдураҳимов Ғанижон Муллажонович (марҳум) — Андижон шаҳар прокурори

(Давоми 2-бетда).

31 август — Қатағон қурбонларини ёд этиш куни

ЮРТ ФИДОЙИЛАРИ ХОТИРАСИ МУҚАДДАС!

Ўзбекистонимиз миллий мустақилликни қўлга киритиб, озод тараққиёт йўлини танлаганига ўн тўрт йил тўлди. Истиқлол шарофати билан юртимиз бошидан мустамлака бўронлари бартараф бўлди, чин озодлик қуёши порлади.

Бу доруломон кунларни орзу қилган не-не аждодларимиз ноҳақ жабру зулмларга дучор этилдилар, мислсиз қатағонларнинг қурбонларига айландилар. Тазйиқу таъқиблар ўтган асрнинг 80-йилларгача турли даража ва миқёсларда давом этди. Мудҳиш қатағон занжирининг бу қадар узун ва шафқатсизлигига доир инкор этиб бўлмайдиган факт ва рақамлар, исботу далиллар Истиқлолдан кейингина бутун тафсилотлари билан юзага чиқа бошлади.

Ўтган ўн тўрт йил мобайнида мамлакатимиз ҳаётида рўй берган янгиланиш ва бунёдкорлик ишлари чиндан ҳайратланарли. Зотан, собиқ шўролар замонида мустабид тузум энг сўнгги нафасгача ўзининг қаттол сиёсатини давом эттирган эдики, ўша пайтда бир кун келиб ноҳақ жабр чеккан, “халқ душмани” тамғаси билан қирғинга дучор этилган азиз ватандошларимиз хотираси бугунгидай эътибор ва эъзоз топиши бирор кишининг хаёлига келмагандир.

Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаб айтган қуйидаги эътирофи барча ўзбекистонликлар қалбида янгроқ акс-садо берганига ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ: “Жафокаш халқимиз асрлар давомида не-не оғир синовлар, машаққатли кунларни кўрмади. Ўз озодлиги, эркинлиги, тинч ҳаёти йўлида курашиб, беҳисоб қурбонлар берган ота-боболаримиз жасорати тарихий хотирамиздан ҳеч қачон ўчмайди”.

Истиқлол йилларида бевосита Юртбошимиз ташаббуси билан мустамлакачилик даври қурбонлари хотирасини абадийлаштириш комиссияси ташкил этилди, Шаҳидлар хотираси ёдгорлик мажмуи бунёд этилди, Қатағон қурбонлари хотираси музейи ташкил қилинди. Бу бағоят савоб ишлар шаҳид кетган аждодлар руҳини ёд этишнинг ноёб имкониятини туғдиради. Деярли ҳар куни Шаҳидлар хотираси ёдгорлик мажмуида, Қатағон қурбонлари хотираси музейида турли ёш ва касб-корга мансуб юртдошларимизнинг зиёрат қилиб юрганини кузатиш мумкин.

Музейни айланиб, бу жойдаги битиклардан “қулоқлаштириш” компанияси даврида олтмиш мингдан зиёд ҳамюртимиз Украина, Шимолий Кавказ ва олис Сибирга сургун қилинганини, ўтган асрнинг бошидан қирқинчи йилларгача тўрт юз эллик минг нафар ватандошимизга нисбатан “жиноий иш” очилгани, “пахта иши” даврида эса йигирма беш минг киши ҳибсга олиниб, улардан тўрт ярим минг нафари жавобгарликка тортилганини билиб олиши мумкин.

Ватан озодлиги йўлида курашиб, мустабид тузумнинг қувғин-қатағонига учраган юртдошларимизнинг авлодлари қалбида узоқ йиллар армон бўлиб ётган эзгу ниятлар ҳам истиқлол туфайли барқ уриб очилди — ота-боболарининг азиз хотиралари, муборак номлари тикланди, улар юксак эътиборга эришдилар. Илло, Мустақиллик боис юртимизда қатағонга дучор этилганлар хотирасини ёд этиш қутлуғ анъанага айланди.

Ватан ва халқ озодлиги, бахт-саодати йўлида шаҳид кетган аждодларимиз хотираси халқимиз ёдида ҳамиша яшайди.

Истиқлолимизнинг ўн тўрт йиллигини нишонлаш арафасида биз ҳаётдан бевақт кўз юмган фидойи ватандошларимиз руҳи покларига дуолар ўқиймиз, уларнинг ҳар бирининг номини эъзозлаб тилга оламиз.

ИСТИБДОД ҚУРБОНИ

Туркистон маърифатпарварлари ҳаёти ва ижодий фаолиятига оид кўплаб мақола ва рисолаларда Абдуқодир Шакурий номи тез-тез тилга олинади. Хусусан, самарқандлик олим Мўмин Фаттоевнинг “Атоқли педагогларимиз” рисоласида Абдуқодир Шакурий ҳаёти ва фаолияти бой архив материаллари, нашрий асарлар ва хотиралар асосида ёритилган. Лекин унда Абдуқодир Шакурий ҳаётининг сўнгги йиллари ҳақида “лом-мим” дейилмаган. Шу ўринда ҳақли савол туғилади: Хўш, унинг ҳаёти сўнгги йиллари қандай кечган ва тақдири нима бўлган? Бу саволга жавоб излаб давлат архивида сақланаётган Абдуқодир Шакурийга доир тергов матераиллари билан танишиб чиқдик. «П-13856»-рақамли икки жилдли тергов материалларининг 3-саҳифасида Абдуқодир Шакурий ҳақида НКВД ходимлари тайёрланган маълумотномада унинг олий диний таълим кишиси ва руҳоний оиласидан экани, ўтмишда "Миллий иттиҳод" деган ташкилотининг аъзоси бўлиб, Афғонистонга кетган босмачи Ҳамроқулбек ва татар руҳонийларидан Абдурашид Ироҳимов билан алоқада бўлгани қайд этилади. Тергов материалларининг 44-саҳифада эса Абдуқодир Шакурий 1875 йилда Ражабамин қишлоғида туғилиб, ҳозир ўз қишлоғида боғбонлик билан шуғулланаётгани, ижтимоий келиб чиқиши жиҳатидан қишлоқ имоми экани, муаллимлик қилгани, оила аъзолари ҳақида маълумот берилган.

1937 йил 29 августда айбдор Абдуқодир Шакурий яна қўшимча сўроқ қилинади. Унда Шакурийнинг инқилобгача ва ундан кейинги даврдаги машғулоти, янги усулдаги мактаби очгандан сўнг қаерларга бориб келгани хусусида сўз борган.

"Савол: Сиз инқилобга қадар ва ундан сўнг нима билан шуғуллангансиз, қандай хўжаликка эга бўлгансиз?

Жавоб: "Мен аввало онамдан савод чиқарганман, сўнг "Тилло Қори" ва "Ориф Отанбий" мадрасаларида ўқиганман.

(Давоми учинчи бетда)

ТАНҚИД ЗАМИРИДАГИ ҒАРАЗ

Маълумки, мустабид тузум давридаги қатағоннинг ўткир тиғи биринчи галда халқ оммасининг билимдон қатлами — зиёлиларга қарши ишга солинган эди. Ўша машъум йилларда Ўзбекистоннинг биргина Маориф халқ комиссарлиги сафлари бир неча бор пароканда этилганди. Комиссарликнинг раҳбарларидан тортиб, оддий ходимларгача маълум муддат ишлашга улгурмаёқ аввал шубҳа остига олинар, кейин эса айбдорга айланишарди. “Адолатли” тарзда амалга оширилган бу хатти-ҳаракатларни “учлик судлари” ўзининг “одилона” қарорлари билаш оқлашга уринишарди.

1937 йили чоп этилган "Педагогиканинг предмет ва методи" номли дарсликнинг муаллифларини китобда қайд этилган Олмония тажрибасини етарли даражада танқид қилмаганликда айблашди. Шу баҳонанинг ўзиёқ муаллифларни ишдан ҳайдаш ва ўқитувчиларнинг маърузалари мазмунини текшириш учун етарли баҳона бўлди. Бундай ҳаракатлардан мақсад асло талаба ва ўқувчиларни билимлардан баҳраманд этиш эмас, балки амалдаги мафкурани улар онгига зўрлаб сингдиришдан иборат бўлган.

Умуман, таълим тизими ходимларига қарши қатағонлар ўтган асрнинг 20-йилларидаёқ бошланганди. 1930 йилнинг июн-октябр ойиларида рўй берган воқеаларни эса зиёлиларга қарши уюштирилган катта фитна эди, дейиш мумкин.

Ўзбекистон Давлат архиви фондларида сақланган ҳужжат ва маълумотларда қайд этилишича, машъум 30-йилнинг ёзи ва кузида Маориф халқ комиссарлигига "уя қуриб олган синфий душман"ларнинг "кирдикорлари" фош этилган. Чунончи, Ўзбекистон Олий судининг собиқ раиси Саъдулла Қосимовнинг маориф жабҳасидаги "бузғунчиликлари" очиб ташланган. Бунинг оқибатида Маориф халқ комиссари Маннон Рамзий, унинг муовини Маҳмуд Ҳодиев, халқ комиссарлиги ҳайъатининг аъзоси Боис Қориев (Олтой), масъул ходимлардан Лутфулла Алавий, Носир Саидов, Собир Қодиров, таниқли маърифатпарвар Боту — жами 19 киши қамоққа олинган. Уларнинг барчасини "миллатчи-аксилинқилобчи"га чиқаришган.

Тергов ҳужжатларидан аён бўлишича, айбдорлар ўз "жиноий" хатти-ҳаракатларини узоқ вақт тан олмай "қайсарлик" қилишган. Бироқ мутассил қийноқ ва азоб-уқубатлар охир-оқибат уларнинг иродасини синдиради. Айбланувчи Носир Саидовнинг "иқрорлиги" — бунинг яққол ифодаси.

(Давоми учинчи бетда)

Islohot samaralari

Мустақилликнинг илк кунлариданоқ инсон манфаатлари, жамиятимизнинг барча соҳаларини демократлаштириш учун ғамхўрлик Президент Ислом Каримов юритаётган оқилона сиёсатда устувор аҳамият касб этиб келмоқда. Истиқлол йилларида Юртбошимиз раҳнамолигида мамлакатимизда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари фаолиятида қонунийликни таъминлаш, инсон ҳуқуқларини самарали ҳимоя қилишнинг энг муҳим кафолати сифатида суд ҳокимиятининг нуфузини мустаҳкамлаш, судларнинг чинакам мустақиллигини таъминлаш, уларнинг демократик ҳуқуқий давлат, кучли фуқаролик жамиятини барпо этишдаги ролини кучайтириш борасида муҳим ишлар амалга оширилди. Президентимизнинг жорий йилнинг 1 августида қабул қилинган “Ўзбекистон Республикасида ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида”ги Фармони суд-ҳуқуқ тизимини либераллаштириш йўлидаги босқичма-босқич ислоҳотнинг яққол самарасидир.

Давлатимиз раҳбарининг шу йил 8 августдаги “Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида”ги Фармони бу йўлдаги яна бир янги қадам бўлиб, ушбу дастурий ҳужжат инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликлари, аввало, асоссиз жиноий таъқиб ва хусусий ҳаётга аралашишдан ҳимояланиш, шахсий дахлсизлик ҳуқуқлари ҳамда адолатли суд муҳокамасига бўлган ҳуқуқи самарали муҳофаза этилишини таъминлашга қаратилган. Ўзбекистон Республикаси адлия вазири Бўритош МУСТАФОЕВ билан Фармоннинг моҳияти ва аҳамияти, шунингдек, унда белгиланган вазифаларнинг ижроси хусусида суҳбатлашдик.

СУД-ҲУҚУҚ ТИЗИМИНИ ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА ЯНГИ ҚАДАМ

— ***Бўритош Мустафоевич, Ўзбекистонда суд-ҳуқуқ тизимини ислоҳ этишдан қандай мақсадлар кўзда тутилган ва тизимни либераллаштириш жараёнида қандай натижаларга эришилди?***

— Аввало шуни ишонч билан қайд этиш жоизки, мамлакатимизда истиқлол йилларида демократик тамойилларга мос одил судлов тизими яратилди. Ҳақиқатан ҳам, суд яқин ўтмишда собиқ коммунистик тузумнинг қатағон ва жазо қуроли ҳисобланган бўлса, эндиликда у босқичма-босқич ҳокимиятнинг чинакам мустақил, нуфузли, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини ишончли тарзда муҳофаза эта оладиган институтига айланиб бораётганини ҳаётнинг ўзи кўрсатмоқда. Яна бир муҳим жиҳат — фуқароларимизнинг ҳам суд ҳокимиятига нисбатан ишончсизлиги барҳам топмоқда. Буларнинг барчаси Президентимиз ташаббуси ва раҳнамолигида тадрижий асосда амалга оширилаётган кенг қамровли ислоҳотлар самарасидир.

1993 йилда қабул қилинган **“Судлар тўғрисида”**ги дастлабки қонундаёқ айбсизлик презумпцияси, ҳимояга бўлган ҳуқуқ, суд жараёнидаги тортишув ва ошкоралик каби бир қатор умумэътироф этилган принциплар мустаҳкамлаб қўйилган эди. Улар кейинчалик Жиноий-процессуал, Фуқаролик-процессуал кодексларида ва бошқа қонун ҳужжатларида янада кенг акс этди.

(Давоми иккинчи бетда)

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 14 йиллиги муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, Мудофаа ва Фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳини мукофотлаш тўғрисида

(Давоми. Боши 1-бетда).

Бобожонов Мурод Йўлдошбоевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон командири

Боймирзаев Асқарали Ҳасанбоевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Ғаффоров Ўткирбек Эргашевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Зоҳидов Шуҳратбек Ўткирович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг катта тезкор вакили

Қамчиев Салимберди Худойбердиевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Каримов Отабек Иброҳимович (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Каримжонов Баҳодиржон — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Кожевников Сергей Николаевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Мамаюсупов Рустам Иномович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон командири

Носиров Нодирбек Болтабоевич (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси милиционер-кинологи

Панфилов Александр Владимирович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Раҳмонов Улуғбек Равшанович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Сафаров Бахтиёр Шакарбоевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Товулдиев Аброрбек Анарбаевич (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари секцияси командири

Тухсинов Иқбол Авазбекович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Усмонов Ёқуббек Анварович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Усмонов Содиқжон Солиевич (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Ҳайитов Мухторжон Умаржонович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг хизматчиси

"Дўстлик" ордени билан

Данильян Фрик Арамович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг Тергов бош бошқармаси катта терговчиси

Икромов Эргашвой Жумабоевич — Тошкент шаҳар Фавқулодда вазиятлар бошқармасининг бошлиғи

Наримбетов Жиенбай Бекимбетович — Хоразм вилояти Янгибозор туман прокурори

Чжен Эдуард Самнамович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг бўлим бошлиғи

Шангареев Ильмир Фатихович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг катта тезкор вакили

Шиманис Андрей Олегович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг катта инспектор-муҳандиси

"Жасорат" медали билан

Аббосхўжаев Алихон Шорахон ўғли — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг пост бошлиғи

Абдужабборов Дилмурод Султонмуродович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Абдукаюмов Давронбек Ўктамович — Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси милиционер-ҳайдовчиси

Абдуллаев Қурбонали Мўйдинович — Андижон вилояти ички ишлар бошқармаси гуруҳ командири

Абдулҳамидов Акромжон Фозилович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон мутахассиси

Абдурашитов Ринат Маратович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг катта тезкор вакили

Абдуюсупов Мурод Абдураҳимович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Азизхўжаев Хуршидхўжа Талъатхонович — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг катта инспектори

Азимов Равшан Ғаффорович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон командири

Отабеков Анваржон Машрабboевич (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон мутахассиси

Баҳодиров Муҳаммадносир Маматшокирович (марҳум) — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг қўриқлаш бўлими милиционери

Бегежанов Нурлан Ботирбекович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Бозоров Зоҳиджон Умаралиевич — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг профилактика инспектори

Валиев Анваржон Ҳамиджонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Ваҳобов Абдурауф Ҳожиакбарович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Волков Алексей Евгеньевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг катта назоратчиси

Ғафуров Фарҳод Файзуллаевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Давронов Набижон Расулович (марҳум) — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг инспектори

Жўрабоев Анваржон Аҳмаджонович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг инспектори

Жўраев Рустамжон Мухторжонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ мергани

Дўстонов Илҳомжон Абдуманнопович (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги бригадасининг сапёри

Жалилов Нодиржон Азаматович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ мергани

Жалолов Ҳалимжон Сотволдиевич (марҳум) — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг милиционери

Жумабоев Музаффар Шокирович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги бригадасининг ҳайдовчиси

Қамчиев Эгамберди — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг инспектори

Каримов Акбар Абдусамиевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги бригадасининг разведка бошлиғи

Қаюмов Оллоёр Абдуқодирович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Кидиргичев Мерлан Садатович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон наводчиги

Қосимов Баҳодиржон Давронович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ мергани

Мавлютов Радислав Камильевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги бригада командирининг биринчи ўринбосари

Мадиёров Бахтиёр Абдуолимович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги батальон штаби бошлиғининг ўринбосари

Мадраимов Ойбек Матжонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири

Мадраҳимов Иқболжон Иброҳимович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ сапёри

Мамасидиқов Зоҳиджон Тўлқинович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг ходими

Маматов Аъзамжон Қамбарович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ пулемётчиси

Манглиев Соҳибжон Султонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги базасининг хизмат бошлиғи

Маннопов Тоҳиржон Абдунабиевич — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг инспектори

Маҳмудов Санжарбек Ҳамзаевич (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг тезкор вакили

Мирзаев Санжар Бахтиёрович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг муддатли хизмат ҳарбий хизматчиси

Мўминов Ғайрат Эргашевич (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Андижон вилояти Мудофаа ишлари бошқармасининг бўлинмаси бошлиғи

Назаров Улуғбек Маҳмудович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ пулемётчиси

Насриддинов Абдижалил Сотволдиевич — Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги давлат фельдегерлик хизматининг Андижон шаҳар бўлинмаси катта зобити

Насриддинов Дилшод Абдулажонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон командири

Нодиров Қаҳрамон Абдусатторович — Андижон вилоят прокуратурасининг катта терговчиси

Нормаҳамматов Ҳамид Шамсиддинович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги взвод командирининг ўринбосари

Остонакулов Муродали Алламуродович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинлари йўриқчиси

Равшанов Акмал Миржамилович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири

Ражабов Анвар Ҳакимжонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири

Раззоқов Каримжон Абдурасулович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ мергани

Раҳмонов Бахтиёржон Фозилович — Андижон вилоят ички ишлар бошқармасининг ходими

Раҳмонов Муҳиддин Қодирович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Раҳмонов Сайфулла Бухорович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Раҳмонбердиев Фарҳоджон Акрамжонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири

Раҳмонов Адҳам Нўъмонжонович (марҳум) — Андижон шаҳар давлат солиқ инспекцияси бошлиғи вазифасини бажарувчи

Рўзиохунов Раҳимжон Турсунович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Рустамов Музаффаржон Турсунбоевич (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг катта тезкор вакили

Рўзиев Давронбек Улуғбекович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг милиционер-ҳайдовчиси

Сайбердиев Дилшод Раззоқбердиевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири

Салаев Музаффар Мўйиддинович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ ҳайдовчиси

Собиров Холмуҳаммад Қобулович (марҳум) — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ ҳайдовчиси

Содиқов Абдуллажон Абдужабборович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Сувонов Ўктам Ҳайдарович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Султонов Аслонбек Рўзалиевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг бригада командири

Султонхўжаев Нозим Олимхўжаевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ мергани

Тожибоев Авазбек Турсунбекович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Тожибоев Жоҳонгир Азимович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири ўринбосари

Топиболдиев Эгамберди Абдурасулович — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг катта терговчиси

Тошматов Ихтиёржон Равшанбекович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг отряд командири ўринбосари

Тошхўжаев Икром Ҳамидуллаевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг хизматчиси

Темиров Абдумажид Иброҳимович — Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги давлат фельдегерлик хизматининг Андижон шаҳар бўлинмаси бошлиғи

Тешабоев Шуҳрат Эргашевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Тожибоев Алимардон Қурбоналиевич — Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг хизматчиси

Толипов Дилшод Абдужабборович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон командири ўринбосари

Тоҳиров Абдусамат Абдуғуломович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Тўраева Раъно Расуловна — Андижон вилояти божхона бошқармасининг катта тезкор вакили

Турғунов Илҳомжон Зокирович (марҳум) — Андижон вилоят ички ишлар бошқармасининг ходими

Турғунов Сардор Каримжонович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг гуруҳ командири

Фармонов Ботир Давлатович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Ҳайдаров Ҳамзабек Юнусалиевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод мутахассиси

Ҳакимов Маъруфжон Норматович (марҳум) — Андижон вилоят ички ишлар бошқармасининг ходими

Ҳамидов Собиржон Сидиқович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод мергани

Ҳасанов Эркинбек Қобилжонович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Ҳошимов Машъал Одилович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг инспектори

Худоёров Равшан Турғунович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон йўриқчиси

Хўжамов Муҳаммадносир Зулунович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Шобурҳонов Қодиржон Исахўжаевич (марҳум) — Андижон вилояти Хўжаобод тумани ички ишлар бўлимининг профилактика инспектори

Шукуров Ҳасанбой Набиевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Эгамов Муроджон Асқаралиевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Эргашев Алишер Усмонжонович (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг катта инспектори

Эргашев Жасурбек Аҳмадуллаевич (марҳум) — Андижон вилояти ички ишлар бошқармасининг милиционер-кинологи

Йўлдошев Умиджон Жабборович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати чегара қўшинларининг чегара пости техниги

Ҳамрокулов Улуғбек Турғунович (марҳум) — Андижон шаҳар ички ишлар бўлимининг қўриқлаш бўлими милиционери

"Шуҳрат" медали билан

Абдураҳимов Комилжон Абдуҳалимович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг алоқа устахонаси бошлиғи

Аҳмедов Машраб Маҳмудович — Қашқадарё вилояти божхона бошқармасининг пост бошлиғи

Баймуратов Жолмурза Жанабаевич — Нукус шаҳар давлат солиқ инспекцияси бўлими бошлиғи

Баклашова Татьяна — Жиноят ишлари бўйича Жиззах вилоят судининг суд мажлиси котибаси

Баракаев Нодиржон Номозович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ командири ўринбосари

Бекбўтаев Муҳаммадумар Муҳаммадсидиқович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг полигон бошлиғи

Бурковникова Наталья Борисовна — Самарқанд вилояти давлат солиқ бошқармасининг бош инспектори

Бўтабоева Салима Имаралиевна — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги ҳарбий қисмининг тиббиёт пункти санитар—йўриқчиси

Воробьев Павел Вячеславович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Ғозибоев Отабек Улуғбекович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги батальонининг гуруҳ командири

Генжебаева Набира Қалбаевна — Қорақалпоғистон Республикаси Мўйноқ тумани фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлими мудири

Есжанов Алтинбек Алибекович — Навоий вилояти Томди тумани суд ижрочилар бўлинмасининг катта суд ижрочиси

Ибодов Бахтиёр Кенжаевич — Сурхондарё вилоят прокуратурасининг бўлими бошлиғи

Эгамов Ғайрат Раҳмонович — Қашқадарё вилоят хўжалик суди раисининг ўринбосари

Қаюмов Анвар Аҳматович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Миносян Аркадий Гургенович — Х.Сулаймонова номидаги Республика суд-экспертиза марказининг лаборатория мудири

Очилов Азиз Шермуродович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон ўқчиси

Пирматов Икромжон Илҳомович — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Пустарнаков Евгений Витальевич — Ўзбекистон Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Раҳимов Абдурасулжон Собиржонович — Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигининг қутқарув гуруҳи командири

Ризаев Жасур Аслонкулович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод гранатомётчиси

Собиров Исломжон Адҳамович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг батальон хизмати бошлиғи

Сафаров Темир Абдуллаевич — Бухоро вилояти ички ишлар бошқармасининг бўлим бошлиғи

Сирожиддинов Оловуддин Шамшиддинович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Сулаймонхўжаев Иззатулла Файзуллаевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги Марказий ҳарбий клиник госпитали бўлинмаси бошлиғи

Темиров Нодиржон Шодижонович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг гуруҳ сапёри

Тоштемиров Иқболжон Хусанович — Фарғона вилояти божхона бошқармасининг пост бошлиғи

Ўроқов Бахром Жумаевич — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлигининг взвод командири

Цой Эдуард Алексеевич — Ўзбекистон Республикаси Транспорт прокурорининг биринчи ўринбосари

Чориев Отабек Бобомуродович — Тошкент вилояти божхона бошқармасининг катта тезкор вакили

Янгибоев Норқувват Кулназарович — Ўзбекистон Республикаси Олий судининг судьяси

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2005 йил 22 август.

СУД-ҲУҚУҚ ТИЗИМИНИ ДЕМОКРАТЛАШТИРИШ ЙЎЛИДА ЯНГИ ҚАДАМ

(Давоми. Боши биринчи бетда)

Ислоҳот давомида қабул қилинган **"Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-ҳаракатлар ва қарорлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида"**, **"Адвокатура тўғрисида"**, **"Адвокатлик фаолиятининг кафолатлари ва адвокатларнинг ижтимоий ҳимояси тўғрисида"** каби қонунлар фуқаролар, юридик шахслар ҳуқуқлари, эркинликлари ва манфаатларини суд орқали ҳимоя қилишни кучайтириш билан бирга, бутун суд тизимини демократлаштиришга кўмаклашди.

Янги таҳрирдаги **"Судлар тўғрисида"**ги Қонун жорий этилган ўзгаришларнинг барча ижобий тажрибасини ўзида қамраб олди. Бу билан судлар фаолиятини янада демократлаштириш ва такомиллаштириш учун қулай имкониятлар, кенг шарт-шароит яратилди. Энг муҳими, қонунда ҳокимиятлар бўлиниши конституциявий принципини рўёбга чиқариш ва ҳокимиятнинг чинакам мустақил тармоғи сифатида суд эркинлигини таъминлашнинг самарали механизмлари ўз аксини топган.

Айтайлик, илгари адлия вазири зиммасига юклатилган судьяларни лавозимга тайинлаш учун тақдимнома киритиш, уларнинг ваколатларини тўхтатиш ва муддатидан олдин бекор қилиш каби ишлар бугунги кунда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги олий малака комиссияси вазифасига киради. Судьялик лавозимига номзодларни муқобиллик асосида кўриб чиқиш билан шуғулланадиган ушбу холис комиссия таркибида обрў-эътиборли ва тажрибали судьялар, Олий Мажлис депутатлари, ҳуқуқшунос олимлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ва нодавлат ташкилотлар вакиллари бор.

Қонунда, шунингдек, умумий юрисдикция судларининг ихтисослаштирилиши ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлаб қўйилган, жиноят, фуқаролик ва хўжалик ишлари бўйича мустақил судларни ташкил этиш механизми белгиланган, судьяларни ихтисослаштириш кўзда тутилган. Ўз навбатида, буларнинг барчаси кўрилаётган ишларнинг сифатини ошириш, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя қилиш кафолатларининг янада кучайишига хизмат қилмоқда.

Суд-ҳуқуқ соҳасида алоҳида ўрин тутадиган мазкур қонунга мувофиқ, жиноят-процессуал ва фуқаролик-процессуал қонунчиликка зарур ўзгартиш ва қўшимчалар киритилди. Суд йўл қўйган хатоларни ўз вақтида тузатиш, суд ишларини юритишда сансалорликка йўл қўймасликнинг муҳим кафолатларидан бири бўлиб хизмат қилаётган самарали чора — ишларни кўриб чиқишнинг апелляция тартиби жорий этилди. Эндиликда апелляция инстанциясидаги суд қуйи судга ишни қайта кўриш учун юбормай, балки унинг моҳияти бўйича кўриб чиқиш ҳуқуқига эгадир.

Шунингдек, ўтган даврда кассация инстанцияси ҳам ислоҳ қилинди. Айтайлик, фуқаро қонуний кучга кирган суд қароридан норози бўлган тақдирда ўз ҳуқуқларини мазкур инстанцияда шахсан ва бевосита ҳимоя қилиш имкониятига эга бўлди. Бунда айблов билан ҳимоянинг ҳуқуқий тенглиги принципиал жиҳатдан муҳим аҳамият касб этади. Шу ўринда эътиборингизни яна бир масалага қаратишни истардим: суд қароридан норози бўлган фуқаролар ўз ҳуқуқларини апелляция ёхуд кассация тартибида муҳофаза қилиш ҳуқуқини ихтиёрий равишда танлайдилар.

Қисқаси, суд тизими ислоҳотининг ҳозирги босқичида ишларни судларда кўриб чиқишнинг имкон қадар мукаммал процессуал тартиби, суд соҳаси кадрларини танлаш ва тайинлашнинг нисбатан самарали тизими ва, ниҳоят, суд жараёни иштирокчиларининг тенглиги тамойили амал қилиши таъминланмоқда. Буларнинг барчаси — фуқароларимиз ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишнинг энг муҳим кафолатлари, демакдир.

— Бўритош Мустафоевич, давлатимиз раҳбарининг "Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш тўғрисида"ги Фармонида кўзда тутилган, мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимидаги ҳаётбахш ислоҳотнинг амалдаги босқичида кенг татбиқ этиладиган муҳим қоидалар ҳақида сўзлаб берсангиз.

— Аввало, бу масала инсон ҳуқуқлари билан боғлиқ конституциявий нормалар нуқтаи назаридан келиб чиқиб ёндашишни тақозо этади. Чунки Ўзбекистон Республикаси Конституциясида инсоннинг яшаш, эркинлик ва шахсий дахлсизлик, шаъни ва обрўсига қилинган тажовузлардан, шахсий ҳаётига аралашишдан ҳимояланиш ва турар жойи дахлсизлиги, эътиқод ва виждон эркинлиги каби умумэътироф этилган ҳуқуқлари мустаҳкамлаб қўйилган.

Конституциямизнинг 25, 26 ва 27-моддаларига кўра, ҳеч ким қонунга асосланмаган ҳолда ҳибсга олиниши ёки қамоқда сақланиши мумкин эмас. Жиноят содир этганликда айбланаётган ҳар бир шахснинг иши судда қонуний тартибда, ўзини ҳимоя қилиш учун барча шароитлар таъминлаб берилган ҳолда, ошкора кўриб чиқилиб, унинг айби аниқланмагунча у айбдор ҳисобланмайди. Ҳеч ким қонун назарда тутган ҳоллардан ва тартибдан ташқари бировнинг турар жойига кириши, тинтув ўтказиши ёки уни кўздан кечириши, ёзишмалар ва телефонда сўзлашувлар сирини ошкор қилиши мумкин эмас.

1994 йилда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексида ана шу конституциявий қоидаларни рўёбга чиқаришга қаратилган нормаларга кенг ўрин берилди. 2001 йили **"Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги Кодексига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"**ги Қонун қабул қилингани ҳам муҳим қадам бўлди. Ушбу қонуннинг суд жараёнида айблов билан ҳимоянинг ҳуқуқий жиҳатдан тенглигини таъминлаш, процессуал мажбурлов чораларини қўллаш тартибини белгилаш, хусусан, қамоққа олиш чорасини қўллаш соҳаларини чеклаш, дастлабки тергов муддатларини камайтириш ва судларда жиноят ишларини кўриб чиқиш муддатларини аниқлаштиришга доир қоидалари, ҳеч шубҳасиз, айбланувчи ёки гумондорнинг ҳимояга бўлган ҳуқуқи таъминланишига кафолатдир.

Сир эмас, қамоққа олиш, вақтинча бўлса-да, кишига кучли руҳий таъсир кўрсатади, унинг эркинлигини чеклаб қўяди. У процессуал мажбурлашнинг энг радикал чораси ҳисобланади. Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш учун қарор қабул қилишда айни шу жиҳатлар инобатга олинган. Бу фуқароларнинг адолатли суд муҳокамасига бўлган ҳуқуқи, шахсий дахлсизлик каби конституциявий ҳуқуқларини рўёбга чиқариш, шунингдек, судларнинг нуфузини қатъий ошириш учун шароит яратади. Дастлабки тергов ёки суриштирув босқичида суд назоратининг таъминланиши эвазига дастлабки тергов иштирокчиларининг ўзаро муносабатлари тизими тубдан ўзгаришга юз тутади. Ўз навбатида, суд мустақил орган сифатида бундай чорани қўллаш эҳтимолини баҳолашга холислик билан ёндашмоғи лозим.

Бундан ташқари, қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш халқаро ҳуқуқнинг умумэътироф этилган принциплари ва нормаларига тўлиқ мос келади. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеяси резолюциясига мувофиқ 1966 йил 16 декабрда қабул қилинган Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисидаги халқаро пактнинг 9-моддасига кўра, ҳар бир инсон озодлик ва шахсий дахлсизлик ҳуқуқига эга. Ҳеч ким қонун билан белгиланганидан бошқача асос ва тартибда озодликдан маҳрум этилиши мумкин эмас. Жиноий айблов билан қамоққа олинган ёки ҳибсда ушлаб турилган ҳар бир шахс зудлик билан судья ёки қонун бўйича суд ҳокимиятини амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган бошқа мансабдор шахс ҳузурига келтирилади ва айбланаётган киши муайян муддат ичида иши судда кўрилиши ёки озод қилиб юборилиш ҳуқуқига эга.

— Президент Фармонида қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқи 2008 йилнинг 1 январидан судларга ўтказилиши белгиланганининг сабабларини изоҳлаб берсангиз?

— Авваламбор, бу тадбир бир қатор ташкилий-тайёргарлик ишларини амалга оширишни тақозо этади. Жумладан, Жиноят-процессуал ва Жиноят-ижроия кодекслари ва бошқа қонунчилик ҳужжатларига тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритилганидан кейин қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судлар ваколатига ўтказиш мумкин. Ушбу чорани қўллашнинг мутлақо янгича тартиблари ишлаб чиқилиши даркор. Бу соҳадаги хорижий тажрибани ҳам ўрганиш, унинг Ўзбекистон учун мақбул ижобий жиҳатларини аниқлаш керак бўлади.

Буларнинг барчасини инобатга олган ҳолда, Президентимиз Фармонига мувофиқ, алоҳида қонун лойиҳаси ишлаб чиқилади, унда мазкур механизм пухта ўйланган, жиноят процесси ҳар қайси иштирокчисининг ўрни аниқ белгиланган бўлиши даркор.

Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказишга тайёргарлик жараёнининг кейинги босқичи суд ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари тизими кадрларини тегишлича тайёрлаш ва қайта тайёрлашдан иборат. Бунинг учун махсус ўқув материаллари ва қўлланмалар ишлаб чиқиш, дастур тайёрлаш ва ўқув ишларини ташкил этиш зарур.

— Судлар қандай асосларга таянган ҳолда қамоққа олиш тўғрисида қарор чиқариши мумкин?

— Бундай асослар Жиноят-процессуал кодексининг 236 ва 242-моддаларида кўзда тутилган. Айбланувчи, судланувчи суриштирув, дастлабки тергов ва суддан яшириниши мумкинлигига оид асосли тахмин ҳам шундай қарор чиқаришга туртки бўла олади. Қамоққа олиш чораси одатда қасддан содир этилган ва уч йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси кўзда тутилган жиноятлар ҳамда эҳтиётсизлик оқибатида содир этилган ва беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланадиган жиноятлар учун эҳтиёт чораси сифатида қўлланади.

Шу билан бирга, Фармонда эҳтиёт чораси сифатида қамоққа олиш қонунда белгиланган бошқа эҳтиёт чораларини қўллаш самарасиз бўлган алоҳида ҳолатларда амалга оширилиши лозимлиги таъкидланганига эътиборингизни қаратишни истардим. Қамоққа олиш тўғрисидаги қарорлар фақат жиноят ишлари бўйича судлар ёки ҳарбий судлар томонидан чиқарилади.

— Президентимиз Фармони талабларини рўёбга чиқариш борасида Адлия вазирлиги зиммасига қандай вазифалар юклатилган?

— Тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда вазирлигимизга уч ой муддатда Ўзбекистон Республикасининг Жиноят-процессуал, Жиноят-ижроия кодексларига, **"Судлар тўғрисида"**, **"Прокуратура тўғрисида"**-ги қонунларига қамоққа олишга санкция бериш, қамоқда сақлаш муддатларини узайтириш тартиби ва жараёнларини белгиловчи, шунингдек, судгача иш юритиш босқичида инсоннинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига риоя этиш, унинг дахлсизлигини таъминлаш борасида қўшимча кафолатларни белгиловчи ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклифлар тайёрлаш вазифаси топширилган.

Наинки қонунлар ва қонуности ҳужжатларини, балки идоравий ҳуқуқий ҳужжатларда назарда тутилган норма ва нормативларни ҳам қайта кўриб чиқиш даркор. Бундан ташқари, судьялар ва прокуратура органлари, ИИВ ва МХХ тергов бўлинмалари ходимларини тайёрлаш ва қайта тайёрлаш бўйича комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш керак бўлади.

Бугунги кунда **"Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқининг судларга ўтказилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"**-ги қонун лойиҳаси Концепцияси яратилди. Бу ҳужжатни тайёрлаш, муҳокамаларни ташкил этиш ва кўриб чиқишга тақдим этиш учун Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Олий суд, Бош прокуратура, Миллий хавфсизлик хизмати, Ички ишлар вазирлиги вакилларидан иборат ишчи гуруҳ ташкил этилган.

Президентимиз Фармонини ҳаётга татбиқ этиш жараёни бошланди, у режа асосида, босқичма-босқич олиб борилаётир. Суд-ҳуқуқ тизимидаги ислоҳотлар мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қамровли ўзгаришларнинг узвий қисми бўлиб, бу янгиланишлардан кўзланган асосий мақсад — Ўзбекистонда истиқомат қилаётган ҳар бир фуқаронинг, ҳуқуқий демократик давлат барпо этаётган бутун халқимизнинг фаровонлигини таъминлашдан иборатдир.

ЎзА мухбирлари А.ИВАНОВА, Ғ.МИРЗО суҳбатлашди.

Bugunning gapi

Ўтаётган ҳар бир лаҳза бизни Озодлик айёми — Истиқлолнинг 14 йиллигига яқинлаштираётган, юртимизда энг улуғ, энг азиз неъмат — Мустақиллик шукуҳи кезиб юрган айни дамларда бу йил халқимиз учун улкан ютуқлар ва оғир синовлар келтирганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Бу ўринда ютуқлар ҳақида узоқ гапириш ўрнига синовлар ҳақида тўхталишни лозим топдик. Андижон воқеаларига "тинч намойишлар" тусини беришга уринишлар ва шу воқеа изидан юртимизга нисбатан ялпи ахборот хуружи уюштирилиши, "ўзбек қочқинлари" уйдирмаси, Хонобод базасидан АҚШ ҳарбийларини олиб чиқиб кетиш билан боғлиқ масалалар ана шундай синовлар сирасига киради.

МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРНИНГ АМАЛДАГИ НАМОЁНИ

Шу маънода Ўзбекистон бу каби уйдирмаларни фақат миллий манфаатларини илгари суриш эвазига мардонавор енгиб ўтаётгани диққатга молик ҳодисадир.

Куни кеча ўз ишини якунлаган Олий Мажлис Сенатининг учинчи ялпи мажлисида АҚШ ҳарбий контингентини "Хонобод" аэродромидан олиб чиқиб кетиш билан боғлиқ масала юзасидан қабул қилинган Баёнот ҳам мазмун-моҳиятига кўра, миллий манфаатларимизнинг амалдаги инъикоси бўлди.

2001 йил 11 сентябрда содир бўлган воқеалардан сўнг дунёда юзага келган сиёсий вазият ва мураккаб вазиятни яхши эслаймиз. Тинчликнинг қадрига етгувчилар гапни бир жойга қўйиб, терроризмга қарши кураш бошлагани-ю, Ўзбекистон ҳам бу эзгу ишдан четда турмагани, ўз базасини АҚШ ҳарбийларига бергани ҳамон ёдимизда.

Энди у кунлар ортда қолди. Аксилтеррор коалициясига кимки не ният-мақсад билан бош қўшган бўлса, бунга муайян даражада эришди.

Ўзбекистон "Хонобод" ҳарбий базасини ижарага бериш борасида зиммасига олган мажбуриятларни ортиғи билан бажарди. Гарчи Афғонистонда фаол ҳарбий ҳаракатлар аллақачон поёнига етган бўлса-да, бир йилга ижарага берилган базадан Америка ҳарбийлари 4 йилдан буён ҳанузгача фойдаланиб келаяпти.

Қашқадарё вилояти ҳокими, сенатор Нуриддин Зайниевнинг айтишича, хонободликлар ва вилоят жамоатчилиги "Хонобод"дан АҚШ ҳарбийлари фойдалаётгани оқибатида теварак-атрофдагиларга иқтисодий ва маънавий зарар етаётгани, у экологияга жиддий хавф туғдираётганидан хавотирга тушмоқда.

— АҚШ ҳарбийларининг бу базадан фойдаланаётгани бугунги кунда мамлакатимизга ҳеч бир наф келтирмаётир, аксинча, бу маҳаллий аҳоли ижтимоий-иқтисодий манфаатларига зиддир. Чунончи, қишлоқ хўжалиги зиён кўраяпти, аҳоли сиҳат-саломатлигига реал хавф пайдо бўлди, — дейди Қашқадарё вилояти ҳокими.

АҚШ томони Ўзбекистон ушбу инфратузилмани барпо этиш, объектларни муҳофаза қилиш учун сарфлаган 168 миллион доллар маблағни ҳали-ҳамон қопламагани, биргина сувдан фойдаланганлик учун қарздорлик 800 минг доллардан ошиб кетгани ҳам ўзбек томони ҳар йили АҚШдан миллион-миллион доллар маблағ олаётгани ҳақдаги гап-сўзларни инкор этиш учун етарли.

— Хорижий давлат базасининг заминимизда бўлиши халқимизнинг руҳияти ва ғурурига тегади, — дейди Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Омбудсманнинг Қашқадарё вилоятидаги минтақавий вакили, сенатор Муродилла Нормуродов. — Ҳар қандай сим тўсиқлар борки, одам кайфиятига таъсир этмасдан қолмайди. Хонобод аҳолиси қишлоққа кириб-чиқишдаги текширувлардан безор бўлган. Ўзи туғилиб ўсган ва истиқомат қилаётган жойга ҳам ҳужжат кўрсатиб кириб-чиқиш... бу инсон ҳуқуқининг топталиши эмасми?

Сенатнинг Ташқи сиёсат масалалари қўмитаси раиси Содиқ Сафоевнинг фикрича, АҚШ ҳарбий базаси, умуман, бирон-бир давлат базасининг Марказий Осиёда бўлиши минтақадаги мавжуд стратегик мавҳумликни янада кучайтиради. "Янги катта ўйин" — сиёсий мусобақалашувнинг юзага келиши эҳтимоли ҳам бор. Бу эса минтақавий барқарорликни издан чиқаришга сабаб бўлишини англаш қийин эмас.

Сенат йиғилишида алоҳида таъкидланганидек, Марказий Осиёда жойлашган ҳарбий базалар, умуман айтганда, қанча кам бўлса ва уларнинг бу ерда мавжуд бўлишига барҳам берилса, бунинг ўзи шу минтақада, шу ҳудудда тинчлик ва барқарорлик ўрнатилишига қўшилган энг катта ҳисса бўлади.

Бу масалага ҳуқуқий нуқтаи назардан қараганда, Америка ҳарбийларининг Хонободда туришига доир шартнома муддати 2002 йилдаёқ тугаган. Орадан қарийб уч йилча вақт ўтаётган бўлса-да, "Пентагон" турли баҳоналарни рўкач қилиб, ўз ҳарбийларини олиб чиқиб кетиш масаласини пайсалга солиб келмоқда.

Шу маънода "Хонобод" масаласини Андижон воқеаларига боғлаб талқин этишга уринишлар Ўзбекистон-АҚШ муносабатларини кескинлаштиришга қаратилган бўҳтон ва уйдирмалардан ўзга нарса эмас.

Ўзбекистон ва АҚШ ўртасида "Хонобод" ҳарбий базаси борасида имзоланган шартномада томонлардан бири ушбу келишувни бекор қилиш ҳақида тўхтамга келадиган бўлса, бу ҳақда иккинчи томонни бохабар қилгандан 180 кун ўтиб шартнома амал қилишдан тўхташи белгилаб қўйилган. Шунга биноан жорий йилнинг июлида Томонлардан бири — Ўзбекистон Ташқи ишлар вазирлиги иккинчи Томон — АҚШ элчихонасига нота йўллаб, Ўзбекистон "Хонобод" базаси борасидаги келишувни бекор қилишга қатъий аҳд қилганини билдирди.

«Хонобод» ҳарбий базаси масаласи мамлакатимизнинг ҳам ички, ҳам ташқи сиёсатига дахлдор бўлган учун миллий қонун чиқарувчи органимизнинг кўпроқ ҳудудий масалаларни ҳал этувчи Юқори палатаси — Сенат эътиборидан четда қолиши мумкин эмас. Инчунун, Сенатнинг учинчи ялпи мажлисида Қашқадарёдан сайланган бир гуруҳ сенаторлар Хонобод шаҳарчаси яқинидаги аэродромда жойлашган АҚШ ҳарбий контингентини мамлакатимиздан олиб чиқиб кетиш масаласини ўртага ташлади.

Сенаторлар қашқадарёлик ҳамкасбларининг мурожаатномасини қўллаб-қувватлаган ҳолда, Баёнот қабул қилди. Унда айтилишича, **"Ўзбекистон парламенти Сенати "Хонобод" аэродроми юзасидан 2001 йил 7 октябрда имзоланган Битимнинг амал қилишини давом эттириш учун ҳеч бир асос кўрмаяпти ва америка контингентининг бу аэродромда бўлишини туғаллашга доир белгиланган барча тартиботларни амалга оширишини зарур деб ҳисоблайди".**

Сенатнинг Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитаси раиси Эркин Воҳидов АҚШ ҳарбий контингентини "Хонобод" аэродромидан олиб чиқиб кетиш масаласини ёқлаган ҳолда, шундай дея таъкидлайди: **"Ўзбекистон давлати миллий манфаатларга мос мустақил сиёсат юритаётган экан, мамлакатимиз бунга содиқ қолган ҳолда АҚШ олдига Куролли Кучлар контингентини олиб чиқиб кетиш талабини кўндаланг қўйиши тўғри қарор. Бу Ўзбекистон бошқа давлатлар билан бўлгани каби АҚШ билан муносабатларда ҳам миллий манфаатларидан келиб чиқиб мустақил сиёсат юритишининг амалдаги намоёни бўлди».**

Сенаторларнинг фикрича, айни пайтда АҚШ ҳарбийларининг Хонободдан олиб чиқилиши икки мамлакат ўртасидаги муносабатларнинг чигаллашувига олиб келмайди. Чунки давлатлараро алоқаларда бундай ҳолатларнинг бўлишига табиий ҳол, деб қараш керак.

Хулоса ўрнида шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, мустақиллик халқимизга ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини берди. Эндиликда халқимиз ҳар қандай мураккаб масалани миллий манфаатларидан келиб чиққан ҳолда мустақил ҳал этаверади.

Мадамин САФАРОВ,
шарҳловчи

31 август — Қатағон қурбонларини ёд этиш куни

ЮРТ ФИДОЙИЛАРИ ХОТИРАСИ МУҚАДДАС!

ТАНҚИД ЗАМИРИДАГИ ҒАРАЗ

(Давоми. Боши биринчи бетда)

Иқрорномада қайд этилишича, 1928 йил қиш кунларининг бирида Москва Журналистика институтида таҳсил олаётган Носир Саидов, Наим Саидов ва Саид Аҳмад Назировлар учрашиб, "Миллий Иттиҳод" ташкилотининг тақдирини муҳокама этишган. Кейинги "гап"ларда Назиров ва Саидовлардан ташқари ўқиш учун Ўзбекистондан келган Турғун Қирғизбоев, Нишонбек Мавлонбеков, Иброҳимхўжа Эшонхўжаевлар ҳам қатнашишган. Саидовнинг "гувоҳлиги" эса Ботуни "фош этиш"га бағишланган. "Гувоҳ"нинг таъкидлашича, у Боту билан биргаликда Маориф халқ комиссарлигида "миллатчи" ташкилот фаолиятини йўлга қўйган. Ботунинг таклифи билан Наим Саидов, Боис Қориев, шунингдек, Иноятов, Фитрат, Элбек ва Рамзийларни ташкилот фаолиятига жалб этган. Шу аснода келгусида қатағонга дучор қилинадиганлар сони ортиб борган. Хуллас, зўравонлик йўли билан олинган гувоҳликлар оқибатида 1933 йили ОГПУ ҳайъатининг қарорига кўра, М.Ҳодиев, М.Рамзий, С.Қодиров, Б.Қориев ва Носир Саидовлар ўлим жазосига маҳкум этилган. Қолганларга эса турли муддатга қамоқ жазоси тайинланган.

1933 йил 27 мартда эълон қилинган большевиклар партиясининг Ўрта Осиё бюроси "Маориф халқ комиссарлигининг антисовет фаолияти ҳақида"ги махсус қарорида гўё республика халқ комиссарлиги раҳбарлари мактаблар ва олий ўқув юртларига суқулиб кирган "унсурлар"га қарши етарлича кураш олиб боришмагани уқтирилган. Аслида бу қарордан кўзда тутилган мақсад баъзи раҳбарлар фаолиятини танқид қилиш эмас, балки қилдан қийиқ ахтариш эди. Қарор эълон қилингач, Республика илм-фан ва таълим-тарбия масканларида ҳалол хизмат қилиб келаётган кўпгина малакали устоз-муаллимлар ишдан бадарға қилиниб, таъқиб ва қувғинларга дучор этилдилар.

1937 йил август ойида Маориф халқ комиссарлиги қошидаги малака ошириш инстиути директори Иноятов ҳам ҳибсга олинди. Уни "халқ душмани" Акмал Икромовнинг топшириқларини бажарганликда айблашди ва Маориф халқ комиссарлиги даргоҳидаги "зарарли" фаолияти учун отувга ҳукм қилинди. "Учлик"нинг ҳукми 1938 йил 4 октябрда ижро этилган бўлса-да, Иноятовнинг терговдаги кўрсатмалари "яшаш"да давом этди. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, маориф жабҳасини машъум 1930 йилги "тозалаш" тадбири Рамзий ва Боту раҳбарлик қилган гуруҳни "аниқлаш"дан бошланган бўлса, кейинги аксарият "фош этиш"ларга Иноятовнинг "иқрорлиги" баҳона бўлди.

Қатағонларни уюштирганлар шу тариқа зим-зиё қоронғу уйдан аслида йўқ "қора мушук"ни излаб топишда катта "муваффақият"га эришган бўлсалар-да, барибир ўзларини хотиржам ҳис этишолмади. "Эшонхўжев иши", деб номланган уйдирма шу аснода юзага келди. Қатағон ташкилотчилари Маориф халқ комиссарлиги ҳайъати аъзоси, кейинчалик Тошкент обкомининг котиби, шу ташкилотнинг халқ комиссари ва ниҳоят, Туркреспублика Маориф халқ комиссари лавозимларида фаолият кўрсатган Усмонхон Эшонхўжаевни "Миллий иттиҳод" миллатчи ташкилотининг аъзоси сифатида мазкур "уюшма" раҳбарлари Раҳимбоев ва Тўрақуловларнинг кўрсатмаларини амалга ошириб юрганликда айблашди. Пировардида "Эшонхўжаев иши" бўйича Заҳириддин Аълам, Охундий, Элбек, Саид Аҳмад Назиров ва бошқалар жавобгарликка тортилдилар. Республика Марказқуми 1937 йилнинг декабр ва 1938 йилнинг январ ойларида ОГПУ гуруҳларининг маълумотларига таянган ҳолда, "ЎзССР Маориф халқ комиссарлиги тузилмасидаги бузғунчилик оқибатларини бартараф этиш тўғрисида" қарор қабул қилди. Унда "халқ душманлари, чет эл айғоқчилари" ҳисобланмиш А.Икромов, Ф.Хўжаев, Рамзий, Боту, Қоралиев, Цехер, Манжара ўзларининг Маориф халқ комиссарлигидаги агентлари Усмонов, Рўзиев, Сорокин ва Кожухов кўмагида республика манфаатларига катта миқдорда зиён етказганликлари таъкидланди. Қарор бахона халқ комиссарлигидаги қатағон ишлар янада авж олдириб юборилди.

Мустабид тузум шу йиллар мобайнида жафокаш халқимизни не-не фарзандларидан жудо этмади, дейсиз. Қурбонлар номларини санаб саноғига етиш амримаҳол.

Қатағонларнинг ҳақиқий фожеаси Ўзбекистон истиқлолга эришганидан сўнг тўлиқ намоён бўлди. Президентимиз Ислом Каримов раҳбарлигидаги янги мустақил давлат ноҳақ жабрланган мингларча ватандошларнинг пок номини қайта тиклади. Халқимизнинг бемаврид хазон бўлган, қамоқ ва қувғинларга дучор этилган, бадном қилинган барча асл фарзандлари хотирасини эъзозлаш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Истиқлолимизнинг асл мақсад ва моҳиятини англамоқ, қадрламоқ учун давлатимиз ҳамда Юртбошимизнинг ана шу хизмат ва саъй-ҳаракатларини идрок этишнинг ўзи кифоя.

Пок номларнинг кўпчилиги аниқланди ва бу айни муддао. Бироқ уларнинг юртимиз истиқлоли йўлидаги бебаҳо хизматларига оид ҳужжат ва маълумотлар ҳали тўла ўрганилганича йўқ. Кечмишимизнинг оид маълум саҳифаларини ёритиш яти ўз тадқиқотчиларини кутаётир. Асл ҳақиқат ҳеч қачон тарих қаърида беиз қолиб кетмайди. Юртимиз ва халқимиз манфаатлари билан йўғрилган Истиқлолимиз ҳар бир нарсанинг ўз номи билан аталишига ҳамиша хайрихоҳ ва мададкор эканлигини доимо эсда тутмоғимиз зарур.

Замира ЭШОНХЎЖАЕВА,
тарих фанлари номзоди

ИСТИБДОД ҚУРБОНИ

(Давоми. Боши биринчи бетда)

Мусулмонча маълумот олганимдан кейин Самарқанд жадид мактабини очишга қарор қилдим. Шу мақсадда Қўқонга бориб, у ерда Ўрта Осиёда биринчи очилган жадид мактабини кўрдим. У ерда 10 кун туриб Самарқандга қайтдим ва бу ерда Ўрта Осиёда иккинчи ҳисобланган жадид мактабини очдим. Шундай қилиб мен Самарқандда жадид мактаби ташкилотчиси бўлиб қолдим ва менинг қўлимда 150 нафарга яқин киши ўқиди".

Савол: «Сиз мактаб очганингиздан сўнг қаерларга бордингиз?»

Жавоб: "Мен жадид мактаби очганимдан сўнг 1903 йил Оренбург ва Қозонга, сўнг 1911 йилда Туркиянинг Истанбул шаҳарларида бўлдим. Истанбулда икки ярим ой туриб, ўқитиш тажрибалари билан танишдим.

Савол: "Сиз кейинги вақтда нима билан шуғулландингиз ва жадид мактабингизни нима қилдингиз?".

Жавоб: "Мен жадид мактабларини 1925 йилгача сақлаб турдим. Сўнг у ёпилди, шаҳар маорифи 3 синфлик мактаб очди. Шундан кейин мен боғбонлик билан шуғуллана бошладим. Уч таноб ерлик боғим бор, у ерда ўзим ишлайман, ҳар йили ишчилар олиб чиқиб ишлатаман" (Ўша жилд, 153 ва орқа бет).

Қўшимча тергов материалларининг сўнггида терговчининг қўйилган айбловни тан оласизми, деган саволига, Шакурий "Менга қўйилган мазкур айб юзасидан ўзимни айбдор деб ҳисобламайман, деб қатъий жавоб беради" (Ўша жилд, 154 бет).

Абдуқодир Шакурий асоссиз айбловларни бўйнига олмагач, ўзлари тайёрлаган аввалги маълумотнома асосида 1937 йил 3 октябрда самарқандлик Х.К. исмли кишини сўроқ қилиб, ундан «Абдуқодир Шакурий ҳам "Миллий иттиҳод" аъзоси. У ташкилотга Самарқанддаги Қози Ҳайдарбек Абдусаидов ва Исматулла Раҳматуллаевлар билан бирга аъзо бўлган», қабилида кўрсатма олишга эришилди.

Шундан сўнг мазкур тергов материалларининг 243-саҳифасида собиқ Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги қошидаги "учлик"нинг 1937 йил 21 ноябрдаги мажлиси баённомасида Абдуқодир Шакурий "Миллий иттиҳод"га аъзо бўлган" деган айбни тан олмаганига қарамай, К.Х. ва бошқа айбдорларнинг тазйиқ остида берган сохта гувоҳликларига асосан 10 йил қамоқ жазоси берилиб, сургун қилингани қайд этилган. Мазкур жилднинг 244-саҳифасида ўша куни "учлик" қарори билан унинг ҳамшаҳри шоир Рожиб Насриддинов 10 йилга, 245-саҳифада қози Ҳайдарбек Абдусаидовнинг отувга ҳукм этилгани ва мазкур ҳукм 1937 йил 26 декабрда ижро этилгани ҳақидаги машъум хабарлар қайд этилган.

Мазкур жилднинг 276-саҳифасида махфийлик тамғаси остида 1956 йил 27 август ва 3 сентябрдаги Жиноий ишлар бўйича ЎзССР Олий суди ҳайъатининг коллегия аъзолари Иброҳимов, Махмудов, Ширмонов таркибида ва Ўзбекистон ССР прокурори ёрдамчиси Зотовнинг иштирокида ўтказилган ёпиқ суд мажлисининг 91-рақамли баённомасида қози Ҳайдарбек Абдусаидов, Камолиддин Ҳусаинов, Толиб Раҳмонбердиев, Т.Ўрунхўжаев, М.Абдуғаффоров, А.Абдулхайиров, Т.Жўраев, Ф.Рожий, З.Назридинов ва Абдуқодир Шакурий айби йўқлиги учун оқлангани ёзиб қўйилган.

Лекин Абдуқодир Шакурийнинг оқлангандан кейин сургундан қайтиб келган-келмагани, унинг қаерда ва қачон вафот этгани, оила аъзоларининг кейинги тақдири қандай кечгани ҳақида архив материалларида ҳеч қандай маълумот йўқ. Бу эса Абдуқодир Шакурийнинг қонунсизлик қурбони бўлганини кўрсатади.

Бу йил Абдуқодир Шакурий таваллудига 125 йил тўлади. Шу муносабат билан унинг кейинги ҳаёт тақдири ҳақидаги манбаларни излаб топиш тадқиқотчилар олдидаги муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Зеро, истиқлол бизга тарихимизни холис ўрганиш, юрт озодлиги ва тараққиёти учун жон фидо қилган аждодларимизнинг хотирасини эъзозлаш, уларнинг ибратли ишларини келгуси авлодларга етказиш имконини берди. Шу маънода қатағон қурбонлари ҳаёти ва фаолиятини ўрганиш биз учун ҳам фарз, ҳам қарздир.

Шерали ТУРДИЕВ

Yoshlar ovozi

ИСТИҚЛОЛ МЕНИНГ ТАҚДИРИМДА

Ёшликда олинган билим тошга ўйилган нақш, дейди доно халқимиз. Эл-юртга нафи тегадиган фаолият билан шуғулланишга, билим олиб етук мутахассис бўлишга азму қарор қилган навқирон авлод Ватан келажагининг умид чироқларидир.

Демократик қадриятлар руҳида тарбия топган, замонавий билим, маданиятни эгаллаган бугунги ёш авлоднинг шашти баланд, орзу-умидлари бир олам. Илмга чанқоқ бу ёшлар орасида ҳуқуқ соҳасини танлаган, мазкур соҳада юз кўрсатаётган ўзгаришлар ва янгиликлардан хабардор йигит ва қизлар талайгина. Шубҳа йўққи, улар яқин келажакда ўзлари танлаган соҳанинг сир-асрорларини ўрганиб, пухта билимга эга бўладилар, юрт равнақи учун ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

Таҳририятимизга бўлғуси ҳуқуқшунослар — талабалардан бир гуруҳини таклиф этиб, уларнинг интилиш ва мақсадлари, режа ва фикр-ўйлари билан қизиқдик. Қуйида эътиборингизга катта ҳаёт бўсағасида турган ёш авлод вакилларининг кўнгил истакларини ҳавола этаяпмиз.

ЁШЛИК — ОРЗУЛАР ЧАШМАСИ

Гулрухсора АҲМЕДОВА,
ТДЮИ Давлат ҳуқуқи фаолияти йўналиши, 1-босқич талабаси

Менинг тушунишимча, жамиятда яшаётган ҳар бир шахснинг ўз ҳуқуқ ва бурчлари бўлади. Буларни билиш учун киши қонунлардан хабардор бўлиши керак. Ўз ҳуқуқини билган, қонунни ҳурмат қилган одам ҳаётда ҳеч қачон қоқилмайди. Инсон ўз умри мобайнида моддий ва маънавий эҳтиёжларини қондиришга ҳаракат қилиб яшайди: ўқийди, билим олади, ишлайди, турли кишилар билан мулоқотда бўлади, соғлиғини тиклайди ва тегишли имтиёзлардан фойдаланади. Демак, у ўз ҳуқуқларини амалга оширади. Мабодо бирор-бир муаммога дуч келиб қолса, қонунлар ёрдамида уларни бартараф этади. Булар инсон ҳуқуқлари ҳисобланади.

Ҳуқуқ ниҳоятда мураккаб, кенг қамровли соҳа. Ҳуқуқшунос нафақат ўз соҳасини, балки бошқа соҳаларнинг ҳам етук билимдони бўлиши керак, менимча. Чунки у зарурат туғилганда, бошқа соҳаларда юзага келган муаммоларни ҳам бартараф этиши, кишиларнинг бузилган ҳуқуқини тиклаши лозим бўлади.

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда ҳуқуқ соҳасида кўп ўзгаришлар амалга оширилди. Гарчи бу соҳани чуқур ўрганишга энди киришаётган бўлсам-да, унга доир ўзгариш ва янгиликлардан билиб олишга доим қизиқиб келаман.

Ёшлик — орзулар чашмаси, шу чашманинг зилол сувларидан баҳраманд бўлиш ҳар бир йигит-қизнинг юрагидаги энг азиз тилаги бўлса керак, албатта. Мен ҳам билим олиб, ўзим орзу қилган соҳанинг етук мутахассиси бўлишни орзу қиламан. Шу мақсадда илк қадамни ташладим, яъни талаба бўлдим. Энди астойдил ўқишга киришаман.

Шу ўринда таъкидлаб ўтиш жоизки, мен ўқишга кириш жараёнида тестнинг ҳақиқий адолатли синов эканлигига ишонч ҳосил қилдим. Ўз кучи, билими ва иқтидорига ишонган ҳар бир ёш йигит-қиз истаган таълим даргоҳига кириб ўқиши мумкин. Ушбу имкониятдан фойдаланиб, биз — ёшлардан меҳрини аямаётган, бизнинг етук мутахассис бўлиб етишишимиз учун барча шарт-шароитларни яратиб бераётган Юртбошимизга барча ўзбекистонлик ёшлар номидан миннатдорчилик билдираман.

Энг улуғ ва энг азиз байрамимиз билан барчани қутлайман, юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлсин, деб тилак билдираман. Тенгдошларим эса кўзлаган мақсадларига эришишсин, бу йўлдаги машаққатлардан ҳеч қачон ортга чекинишмасин.

ҲУҚУҚ — ЭРКИНЛИК ДЕМАКДИР

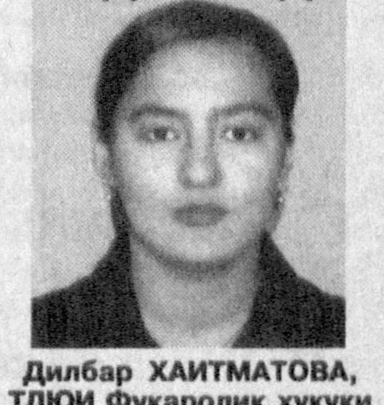

Дилбар ХАИТМАТОВА,
ТДЮИ Фуқаролик ҳуқуқи йўналиши, 1-босқич талабаси

— Ҳуқуқ — бу эркинлик демакдир. Инсоннинг эркини чеклаб бўлмаганидек, унинг ҳуқуқларини ҳам чеклаб бўлмайди. Инсон ҳуқуқлари у туғилиши билан юзага келади. Яшашнинг ўзи — ҳуқуқ. Инсон яшаш, билим олиш, малакали тиббий хизматдан фойдаланиш, экологик тоза атроф-муҳитда яшаш, ўз фаолиятини қонунга мос тарзда олиб бориш ҳуқуқига эгадир. Ўз навбатида инсон ҳуқуқлари бир неча гуруҳларга бўлинади. Яъни табиий ҳуқуқлар. Буларга яшаш, эркин бўлиш ҳуқуқи киради. Тиббий хизматдан фойдаланиш, билим олиш, ўзининг касбий фаолиятини олиб бориш инсоннинг ижтимоий-иқтисодий ҳуқуқларидир. Учинчи гуруҳ, яъни инсоннинг сиёсий ҳуқуқларига эса сиёсий партия ва уюшмаларга аъзо бўлиш, сайловларда қатнашиш, сайлаш ва сайланиш ва ҳоказолар киради.

Бу соҳани танлашимга сабаб мактабда синфлараро, мактаблараро, кейин эса туманлараро ўтказилган ҳуқуқ бўйича олимпиадаларда зўр иштиёқ билан иштирок этиб, фахрли ўринларни эгаллаганман.

Мустақилликка эришганимиздан сўнг юртимизда ҳуқуқ соҳасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Масалан, тадбиркорлар, деҳқон ва фермерларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, истеъмолчиларнинг манфаатлари қонун асосида ҳимояланадиган бўлди. Кишиларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари кафолатланди. Бундан ташқари, суд-ҳуқуқ соҳасида бир қанча ислоҳотлар амалга оширилди.

Юртбошимизнинг биз — ёшларга кўрсатаётган ғамхўрлиги, оталарча меҳрибонлиги мени ҳамиша тўлқинлантириб келган. Ўз навбатида биз — ёшлар ҳам ана шу ғамхўрликка ўзимизнинг аъло ўқишимиз ва келажакда ўзимиз танлаган соҳа бўйича ҳар томонлама мукаммал мутахассис бўлиб етишишимиз билан жавоб беришимиз керак.

Бу — биз, ёшлар зиммасидаги энг катта масъулиятдир.

Барча юртдошларимизни истиқлол айёми билан қутлайман. Юртимиз тинч, ҳаётимиз фаровон бўлсин!

ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ МУҚАДДАС

Нодира ФОЗИЛОВА,
ТДЮИ Фуқаровий ҳуқуқий фаолият факультети, 1-босқич талабаси

Инсоннинг ҳаёти ва ҳуқуқлари ҳамиша муқаддас санаб келинган. Чунки олий мавжудот бўлмиш инсон доимо ҳаракатда, изланишда экан, бу жараёнда унинг ҳуқуқлари юзага келади. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, ҳуқуқ бу — бажарилиши мажбурий бўлган ахлоқ қоидаларидир. Инсон ҳуқуқлари эса худди шу ахлоқ меъёрларидан келиб чиқадиган, шахс ва жамият ўртасидаги мувозанатни сақлаб турувчи омил ҳисобланади.

Жаҳонга тобора танилиб бораётган юртимизда инсон ҳуқуқлари ҳимоясига катта аҳамият берилаётир ва бу жараён менда кучли қизиқиш уйғотди. Шу боисдан ҳам, мен ҳуқуқ соҳасида ўқиб, мутахассис бўлишни мақсад қилдим.

Истиқлол йилларида фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлашга қаратилган Президентимиз Фармонлари ва қонунлар қабул қилинаяпти. Жазо тизимидан ўлим жазосини чиқариб ташлаш, санкция бериш ваколатини судларга ўтказиш билан боғлиқ ҳуқуқий ҳужжатлар шулар сирасидан.

Мутафаккир шоирларимиздан бири таъкидлаганидек, ёшлик — олийжаноб туйғуларнинг бокира палласидир. Барча улуғ ғоялар ана шу паллада ниш уради, орзу-ниятларнинг нечоғли рўёбга чиқиши эса ҳар бир кишининг саъй-ҳаракатларига боғлиқ.

Мустақиллик байрами билан барча юртдошларимизни чин дилдан табриклайман. Ҳаммага соғлик, бахт ва шодлик ҳамроҳ бўлишини тилайман.

ҲАЁТ БЎСАҒАСИДАГИ ЎЙЛАРИМ

Санжар КАРИМОВ,
ТДЮИ Жиноий ҳуқуқ фаолияти факультети, 1-босқич талабаси

Мен шу йил мактабни тамомлаб, мустақил ҳаётга қадам қўяяпман. Ҳали катта ҳаётий тажрибам йўқ. Лекин мактабда ўқиб-ўрганганларимга таяниб айтишим мумкинки, ҳуқуқ — бу кишилар ўртасидаги ўзаро муомала ва муносабатда муайян мезонни, ҳурматни таъминлаб турадиган бир восита. Чунки қонунни билган инсон бировга озор етказмайди, ўзи ҳам ортиқча ташвишларга дучор бўлмайди. Яна бир нарсага ишонаманки, тартиб-интизомга, Конституция ва қонунларга бўйсунган жамиятда, албатта, адолат қарор топади. Адолат тинч ва фаровон ҳаётнинг гаровидир. Инсон бахтли ҳаёт кечириши, ўзи истаган соҳанинг мутахассиси бўлиши, чет элларга бемалол бориб келиши, сайланиш каби ҳуқуқларга эга. Мустақил Ўзбекистонда бундай демократик ҳуқуқлар давлат томонидан кафолатланган.

Мен жиноий ҳуқуқ фаолияти факультетида таҳсил олмоқчиман. Келажакда жамиятимиз тинчлигини бузаётган қонунбузарларга қарши курашмоқчиман. Менинг назаримда, жиноятга қўл урадиганлар янгилик ва ўзгаришлардан бехабар, қонунларга лоқайд ва беписанд бўлишади. Менинг кўнглимга туккан асосий мақсадим, уларга қарши курашиб, адолат қарор топишига кўмаклашишдир.

Қутлуғ айём — Мустақиллигимизнинг 14 йиллиги муносабати билан барча юртдошларимизни самимий табриклайман. Тенгдошларимга тинч ва фаровон ҳаёт, ўқиш ва меҳнатда улкан зафарлар тилайман.

Саҳифани Ҳидоят ЖЎРАЕВА тайёрлади.

Sarhisob

Президентимиз Фармони билан 1992 йили таъсис этилган Адлия вазирлиги ҳузуридаги "Адолат" нашриёти мамлакатимиз аҳолисининг ҳуқуқий маданиятини оширишда ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшиб келаётир. "Президент фармонлари", "Ўзбекистоннинг янги қонунлари", "Ўзбекистон кодекслари" туркуми ҳамда миллий ҳуқуқий меросимиз хазинасидан Имом Ғаззолий, Бурҳониддин Марғиноний, Низомулмулк, Ат-Термизий, Имом Бухорий сингари улуғ алломаларнинг асарларини халқимизга етказиб бераётир.

"АДОЛАТ"НИНГ ҲИССАСИ

Ижодий гурунг

Бундан ташқари, нашриёт халқ таълими вазирлигининг тендер танловларида қатнашиб, икки номдаги муқобил дарсликни чоп этди. Шунингдек, нашриёт Ички ишлар вазирлиги, Олий Суд, Республика ҳуқуқий тарғибот маркази, Инсон ҳуқуқлари Миллий марказининг буюртмаларини бажариб, иқтисодий аҳволни ўнглаб олди.

Галдаги вазифа "Адолат"нинг мавқеини кўтариш, нашриёт фаолиятини замонавий ўзанга солишдан иборат. Шу мақсадда "Давлат ва миллат рамзлари" рукни ташкил этилиб, тез фурсатда Ўзбекистон Қаҳрамони Озод Шарафиддиновнинг "Президент – мустақиллик меъмори", Б.Мустафоевнинг "Конституция", А.Турсуновнинг "Армия", С.Олимнинг "Мадҳия" сингари асарлари чоп этилди. Мазкур нашрлар, биринчи навбатда, баркамол авлоднинг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришга қаратилган.

"Ўзбекистон ҳуқуқшунослари" деб номланган туркум нашрларда қадимда ўтган алломаларимиздан ташқари, ўзбек ҳуқуқшунослигига беқиёс ҳисса қўшган заҳматкаш ҳуқуқшуносларимизнинг фаолиятлари ҳам ёритилган. Ёш авлоднинг қизиқишларини эътиборга олиб "Ўзбек детективи" рукнида таниқли адиб Т.Маликнинг "Жиноятнинг узун йўли" туркум қиссалари чоп этилди. Айни пайтда унинг "Алвидо, болалик!", "Ким айбдор?" деб номланган рисолалари нашр этилди.

"Адолат" нашриёти жамоаси Олий ва ўрта махсус таълим ҳамда Халқ таълими вазирликлари билан ҳамкорликда бир қатор тадбирларни амалга оширди. Жумладан, Қашқадарё вилояти, Китоб туманидаги Меҳрибонлик уйига 200 номдаги ҳуқуқий адабиётлардан иборат "Адолат кутубхонаси"ни ташкил қилиб берди, компьютер тақдим этди. Тошкент шаҳридаги институт, маҳаллалар ва мактабларда ҳам шундай тадбирлар амалга оширилди.

2005 йилга келиб имкониятларини бир қадар яхшилаб олган "Адолат" нашриёти Ўзбекистон Қаҳрамонлари А.Ориповнинг "Адолат кўзгуси", О.Шарафиддиновнинг "Ҳадислар – болаларга" китобларини, адиб Ғ.Ҳотамовнинг "Тарихнинг қонли ва кўзёшли саҳифалари" каби долзарб мавзудаги рисолаларини чоп этди. Айни пайтда "Маъмурий жавобгарлик", "Жиноят-ижроия кодекслари", "Президент Фармонлари"нинг янги жилди, "Ўзбекистоннинг янги қонунлари" туркумининг 27—30-жилдлари нашрга тайёрланаётир. Тарихий меросимиз намуналаридан М.Мансурхўжанинг "Мажмаа ул-Мақсуд", Имом Ғаззолийнинг "Кимиёи саодат" асарлари, ҳуқуқшунос олимлар А.Шарафиддинов ва А.Сатторовнинг "Инсон ҳуқуқлари" туркумида чоп этилган "Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига оид халқаро ҳужжатлар" тўплами ҳам соҳа мутахассисларига ҳамда кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган.

Нашриёт ташкил этилганидан буён Тошкент Давлат юридик институти ва бу даргоҳнинг таниқли ҳуқуқшунос, профессор-ўқитувчилари билан яқиндан ҳамкорлик қилиб, дарсликлар чоп этишда кўмаклашиб келади. Жорий йилда институт профессори Н.Жумахўжанинг "Она тили – давлат тили" қўлланмаси, профессор Ғ.Абдумажидовнинг "Давлат тили ҳақидаги қонунга шарҳлар" рисолалари чоп этилди.

Таниқли ҳуқуқшунос М.Ражабованинг диний ақидапарастлик, терроризмга қарши кураш ҳамда мамлакатимизда қонунчилик муаммоларига бағишланган "Давлат қурилиши ва суд-ҳуқуқ ислоҳоти истиқболлари", "Жиноий жазоларни либераллаштириш", ёш тадқиқотчи Г.Тўлагановнинг жиноят ва жазонинг замонавий долзарб масалаларига доир "Жиноят процессида эҳтиёт чоралари" китоблари ҳам ҳуқуқ илмидаги янги тадқиқотлар сирасидандир.

Энг улуғ, энг азиз байрамимиз — Мустақиллигимизнинг 14 йиллигини муносиб кутиб олиш тараддудида меҳнат қилаётган "Адолат" нашриёти жамоаси халқимизнинг, айниқса, ёш авлоднинг ҳуқуқий маданиятини шакллантиришга ўз ҳиссасини қўшиш ниятида янги режалар устида ишламоқда. Зотан, фуқаролик жамияти юксак ҳуқуқий маданиятни тақозо этади.

Маҳмуд САТТОРОВ,
"Адолат" нашриёти директори

ТАҲРИРИЯТДАН: ***Ўтган ҳафтада мамлакатимиз мустақиллигининг 14 йиллик шодиёналари арафасида анъанавий «Энг улуғ, энг азиз» республика кўрик-танловининг бу йилги ғолиб ва совриндорлари аниқланди. Улар орасида таҳрир ҳайъати аъзоси, публицист ёзувчи Маҳмуд Сатторов ҳам бор. Унинг миллий маросим ва урф-одатларимиз акс этган «Ўзбек удумлари» китоби ана шу мукофотга лойиқ топилди. Мухлисларимиз номидан уни бу улкан мукофот билан чин дилдан табриклаймиз.***

Xotira

САМИМИЙ ИНСОН ЭДИ

Бешафқат ўлим таниқли ҳуқуқшунос, истеъдодли ёзувчи ва журналист Файзулла Қиличевни орамиздан олиб кетди.

1947 йили Сурхондарё вилоятининг Бойсун туманида таваллуд топган, ўрта мактабни аъло баҳоларда тамомлаган навқирон йигитни юксак орзулар Тошкент давлат университетининг ҳуқуқшунослик факультетига етаклаб келди. 1971 йилда ТошДУнинг ҳуқуқшунослик факультетини имтиёзли тугатган Файзулла Қиличев изланувчан ва ташаббускор ёш кадр сифатида тезда эътиборга тушди. Прокуратура идораларида терговчи, бош терговчи, Қумқўрғон тумани прокурори, Сурхондарё вилояти прокурорининг ўринбосари, Республика прокуратурасида тергов бошқармаси бошлиғи ўринбосари, Тошкент шаҳар прокурорининг биринчи ўринбосари вазифаларида самарали фаолият юритди. Шу билан бирга Файзулла Қиличев истеъдодли ижодкор сифатида ҳам қалам тебратди. Унинг бир неча ҳужжатли-дедиктив қиссалари, ҳикоялари ўз мухлисларини топди. Ўнлаб ҳажвий ҳикоялари эса телеминатюралар театрида саҳналаштирилди.

У Адлия вазирлиги матбуот хизмати бошлиғи ҳамда "Ҳаёт ва қонун" юридик журнали — "Инсон ва қонун" ҳуқуқий газетаси бирлашган таҳририятининг бош муҳаррири вазифасида ишлаган кезлари ҳуқуқшунос-ижодкор сифатида кўпроқ танилди.

Дўстимизнинг яхши фазилатларини санаб поёнига етиш мушкул. Афсуски, у энди орамизда йўқ. Ҳа, тақдирнинг ҳукми, қисмат битиги шундай экан. Фарзандлар, қавму-қариндошлар, ёру биродарлар учун Файзулла акадан фахр билан эслашга арзигулик ёруғ хотиралар қолди.

Самимий инсон, фидойи ҳуқуқшунос, меҳрибон устоз Файзулла Қиличевнинг порлоқ хотираси қалбимизда ҳамиша сақланиб қолади.

БИР ГУРУҲ ДЎСТЛАРИ

XXI АСР НАФАСИ

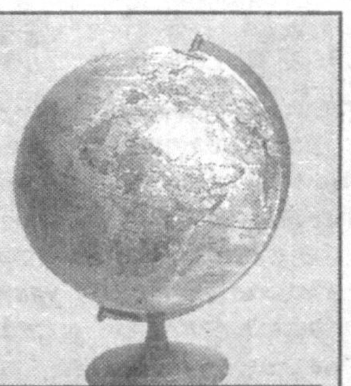

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ТАФСИЛОТЛАР

"REUTERS" ХОДИМИ ЎЛДИРИЛДИ

Якшанба куни Бағдодда "Reuters" ахборот агентлигининг овоз оператори ўлдирилди. У билан ишлаётган оператор ярадор бўлди ва америкалиқ ҳарбий хизматчилар томонидан ушлаб турилди.

Ироқ полицияси ходимлари "Reuters"га журналистлар Америка аскарлари отган ўққа дуч келишганини хабар қилишган. Бироқ АҚШ ҳарбий қўмондонлиги фақат текшириш олиб борилаётганини айтиб, бу хабарни шарҳлаётир.

"Reuters"нинг ўттиз беш ёшли ходими Валид Халед боши ва кўкрагига теккан ўқдан ҳалок бўлди. Бу пайт у полиция билан экстремистлар ўртасида тўқнашув бўлаётгани ҳақида ўз манбаларидан олган хабарларни аниқлаш мақсадида Бағдоднинг ғарбига йўл олган эди.

"Reuters"нинг суратга олувчи жамоаси Хай ал-Ади туманида икки нафар полициячининг ўлдирилишини суратга олиб репортаж тайёрлашга бораётганда Америка аскарлари уларга қарата ўт очган, Валид Халедни ўлдирган ўқ унинг бошига теккан, Ҳайдар Қадем эса яраланган", дейилади Ироқ ички ишлар вазирлигининг хабарида.

"Мен ўқ овозини эшитдим ва савдо марказининг томида Америка мергани турганини кўрдим", — деди ярадор бўлган оператор Ҳайдар Қадем. Рўй берган бу воқеанинг ягона гувоҳи америкаликлар томонидан қўлга олинган, унинг қаердалиги ҳануз номаълум. Воқеа жойига етиб келган ироқлик журналистларнинг икки нафар ҳамкасби ҳам америкалик аскарлар томонидан қўлга олиниб, кейинчалик қўйиб юборилган.

"Улар бизга худди итларга муомала қилгандай муносабатда бўлишди. Бизни, шу жумладан, ярадор бўлиб, сув сўраган Халедни ҳам жазирама офтобда ўтиришга мажбур қилди", — деди воқеа жойида ҳозир бўлган ва америкаликлар томонидан ушлаб турилган "Reuters" овоз оператори Муҳаммад Идрис.

"Чегарасиз репортёрлар" ташкилотининг маърузасида айтилишича, Форс кўрфазида ҳарбий ҳаракатлар бошланганидан бери (2003 йил 20 мартдан буён) Ироқда олтмиш олти нафар журналист ҳалок бўлган.

"КАТРИНА" АҚШГА ХАВФ СОЛАЁТИР

АҚШда "Катрина" деб номланган тўфоннинг яқинлашиб келаётгани боис якшанба куни Янги Орлеан (Луизана штати) аҳолисининг ёппасига мажбурий кўчирилиши эълон қилинди, деб хабар беради РИА "Новости" агентлиги Вашингтондан.

Янги Орлеан ҳокими матбуот хизматининг хабарида бу шаҳарда истиқомат қилаётган 485 минг нафар кишининг ҳаммаси кўчирилиши керак. Соғлиғи ёмонлиги туфайли кўчирилмайдиган одамлар учун шаҳар ҳокимияти ва қутқарувчи хизматлар ўнлаб жон сақлайдиган махсус пана жойларни ҳозирлашга киришган. Бундай жойларга беш кунга етадиган сув ва озиқ-овқатлар келтириляпти. Шаҳар ҳокими матбуот хизматининг маълумотларида полицияга аҳолини кўчириш мақсадида фойдаланиш учун ҳар қандай транспорт воситасини вақтинча олиб қўйишга рухсат берилгани айтилади. Янги Орлеанга кириладиган йўллар бекилган, фақат шаҳардан чиқишга рухсат бор.

АҚШ Президенти Жорж Бушнинг махсус буйруғи билан Луизиана штатининг бутун ҳудуди табиий офат зонаси деб эълон қилинган. Синоптикларнинг бераётган маълумотларига кўра, энг юқори бешинчи тоифа берилган "Катрина" тўфони яқин кунларда Янги Орлеаннинг қуйироғида жойлашган туманларини саккиз метрли баланд сув билан қоплайди, кучли шамол вайронгарчиликларни келтириб чиқаради. Тахминларга кўра, бу табиий офат мамлакат бюджетига 100 миллиард доллар миқдорида моддий зиён етказади.

Майамидаги (Флорида штати) тўфонларни кузатиш миллий маркази тарқатган хабарда айтилишича, "Катрина"нинг қоқ марказида айни пайтда шамолнинг кучи соатига 280 километрни ташкил этади ва соат сайин тобора кучаймоқда. Марказнинг огоҳлантиришича, тўфон кўп сонли одамларнинг ҳаётига катта хавф солади.

Вашингтонда АҚШнинг фавқулодда ҳолатларга қарши кураш бўйича федерал агентлиги раҳбариятининг тезкор йиғилиши бўлиб ўтди. Унда "Катрина" тўфони хавф солаётган штатлардаги аҳоли ва муҳим объектларнинг хавфсизлигини таъминлаш бўйича федерал ҳамда маҳаллий ҳокимиятлар ҳаракатларини мувофиқлаштириш чоралари муҳокама қилинди.

ҲЎКИЗЛАР ПОЙГАСИНИНГ ОҚИБАТЛАРИ

Испаниянинг Сан-Себостян-де-лос-Рейей шаҳрида уюштирилган ҳўкизлар пойгаси чоғида 63 нафар киши яраланди. Улардан икки нафарининг аҳволи жуда оғир. Навбатдаги анъанавий ҳўкизлар пойгаси ана шундай нохуш "ғалаба" билан якун топди.

Врачларнинг берган маълумотига қараганда, бу қалтис пойга ишқибозлари орасида 18 ва 16 ёшли икки ўспирин жуда оғир жароҳат олган. Улар касалхонага ҳўкизларнинг шохлари зарбаларидан юзлари шилинган, бошлари ёрилган алфозда келтирилди, дейилади "ИТАР-ТАСС" хабарида.

Умуман, бундай пойгалар хатарли оқибатлардан холи бўлмайди. Бу сафарги пойгада ҳўкизларнинг олдига тушиб чопган оломон маълум бир жойга етганда тиқилишиб қолиб, орталаридан қувиб келаётган ҳайвонлар ҳамласига дучор бўлишган. Анъанавий қувишқочиш ўйинида қалтис пойганинг 7000 нафардан ортиқ ишқибозлари иштирок этган.

Америкалик адиб Эрнест Хемингуэйнинг асари туфайли бутун дунёга машҳур бўлган ҳўкизлар пойгаси ўйини Испанияда "Сан-Фермин" деб номланган байрамдан кейин иккинчи ўринда турадиган энг сервавқ машғулот ҳисобланади.

МОЦАРТНИНГ БОШИНИ ЎҒИРЛАШДИ

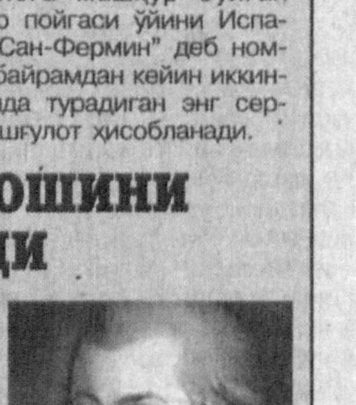

Зальцбургда номаълум кимсалар музейдан буюк композитор Вольфганг Амадей Моцартнинг мумдан ишланган қиёфасининг бошини ўғирлаб кетишди.

Полиция хабарига кўра, композиторнинг бўйи-бастига айнан мос тарзда мумдан ишланган қиёфаси 2004 йили очилган "Моцарт билан ёнма-ён" деб номланган мултимедиали музей экспозициясининг бир қисми ҳисобланади. Афтидан, бу ўғирлик жума куни кечқурун музей бекитилгандан шанба куни очилгунга қадар бўлган вақт орасида амалга оширилган.

Моцартнинг мумдан ясалган боши 18427 долларга баҳоланган. Бироқ музей ходимлари бу матоҳнинг қимматлиги ва жуда зўр ясалганини таъкидлашиб, уни қайтаришни сўрашмоқда. Моцартнинг мум ҳайкали музейнинг тўртинчи қаватида Герберт фон Караяннинг мумдан ясалган қиёфаси билан ёнма-ён турган.

АТ "ПАХТАБАНК"

Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 14 йиллиги муносабати билан барча юртдошларимизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, мамлакатимизнинг янада гуллаб-яшнаши, халқимиз фаровонлигини ошириш, иқтисодиётимизни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш борасидаги меҳнатларида улкан зафарлар тилаймиз.

"ЎЗБЕКТЕЛЕКОМ"
акциядорлик компанияси

Ўзбекистон халқини энг улуғ, энг азиз байрам — Мустақиллик куни билан табриклайди. Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо дастурхонимиз тўкин бўлсин! Ватанимизнинг гуллаб-яшнаши йўлидаги бунёдкорлик меҳнатингизда янгидан-янги зафарлар тилаймиз!

Сирдарё вилояти адлия бошқармаси ҳузуридаги нотариат бўйича Малака комиссиясининг 2005 йил 4 августдаги қарорига асосан мазкур бошқарма томонидан 1997 йил 20 июнда Усманова Салима Нарбаевна номига берилган SI 000020 серияли, 20-тартиб рақами билан давлат реестрида қайд этилган нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензия бекор қилинди.

Сурхондарё вилояти адлия бошқармаси қошидаги адвокатлар бўйича Малака комиссияси томонидан Еремеев Равкат Фарвизовичга SU 000001 серияли 23.05.97 йилда берилган, Искандаров Холмуродга SU 000004 серияли 23.05.97 йилда берилган, Норқулов Рўзига SU 000056 серияли 17.07.97 йилда берилган, Ишназаров Жўрага SU 000129 серияли 21.05.02 йилда берилган адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиялар вафот этгани муносабати билан бекор қилинди.

ИНСОН ва ҚОНУН

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ

1996 йилнинг январидан нашр этилади

2003 йил 29 декабрда Ўзбекистон Матбуот ва Ахборот агентлигида 078-рақам билан рўйхата олинган

Бош муҳаррир: Шодикул ҲАМРОЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:
Бўритош МУСТАФОЕВ, Ихтиёр АБДУЛЛАЕВ, Пўлат САМАТОВ, Мавжуда РАЖАБОВА, Хуршид СОДИҚОВ, Сайфиддин РАҲИМОВ, Маҳмуд САТТОРОВ, Ислом ҲАМРО, Холли НОРБОЙ, Нормейли НОРПЎЛАТОВ

Таҳририятга юборилган қўлёзмалар эгаларига қайтарилмайди ва уларга ёзма жавоб берилмайди. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқ қилиши мумкин.
Факт ва далиллар тўғрилиги учун масъулият муаллифлар зиммасидадир.

Навбатчи: Бобомурод РАЙИМОВ
Саҳифаловчи-дизайнер: Жаъфар ЖАББОРОВ

Индекс: 646882

«ИНСОН ВА ҚОНУН» газетаси таҳририяти компьютер базасида терилди ва саҳифаланди. А-2 бичимда, 2 босма табоқ ҳажмда, офсет усулида «Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида босилди. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси 41-уй. Буюртма Г-315. Тиражи — 6501. Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди —

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент ш. Сайилгоҳ кўчаси-5. Тел: 133-70-65, 133-84-50

2 3 4 5 6